

Антон Валерійович ВОРОНІН

кандидат економічних наук, доцент кафедри підприємництва, корпоративної та просторової економіки, Донецький національний університет ім. Василя Стуса, Україна,
e-mail: a.voronin@donnu.edu.ua, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8788-9644>

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Воронін, А. В. *Проблеми та перспективи розвитку кондитерської галузі України*. Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць / За ред. М. І. Зверякова (голов. ред.) та ін. Одеса : Одеський національний економічний університет. 2019. № 2-3 (70-71). С. 198–207.

Анотація. У статті розглянуто основні проблеми та перспективи розвитку кондитерської галузі України з метою визначення особливостей розвитку галузі й окреслення майбутніх перспектив. Встановлено, що не зважаючи на негативний вплив зовнішнього середовища на діяльність підприємств галузі, деякі виробники покращили свої позиції на ринку. Основою дослідження є комплексний підхід до аналізу функціонування кондитерської галузі України. Під час дослідження було застосовано наступні методи: статистико-економічний – при визначенні тенденцій розвитку кондитерської галузі України в продовж 2013–2018 рр.; абстрактно-логічний – для узагальнення результатів досліджень, формування перспектив розвитку ринку кондитерської продукції та формулювання висновків. Здійснено галузевий аналіз ринку кондитерської продукції. Визначено основних конкурентів на внутрішньому ринку та частку вітчизняних виробників солодоців на внутрішньому ринку по товарних групах: борошняні кондитерські вироби; какао, продукти з нього та шоколадні вироби; цукор та цукрові кондитерські вироби. Виявлено нові тенденції в розвитку кондитерської галузі, зокрема: розширення виробництва нових товарів: какао-масло; какао-жир; продуктів з вмістом какао для приготування напоїв; цукрових кондитерських виробів, що містять плоди, ягоди, горіхи, зацукровані, глазуровані або кристалізовані; зростання попиту на органічні солодоці, переважно імпортного походження. За результатами оцінки пропозиції та попиту на солодоці вітчизняних споживачів встановлено перспективні напрями розвитку підприємств кондитерської галузі України. Визначено перспективи просування продукції підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Ключові слова: кондитерська галузь; обсяг виробництва; експорт; імпорт; прибуток.

Антон Валерьевич ВОРОНИН

кандидат экономических наук, доцент кафедры предпринимательства, корпоративной и пространственной экономики, Донецкий национальный университет им. Василия Стуса, Украина,
e-mail: a.voronin@donnu.edu.ua, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8788-9644>

**ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ КОНДИТЕРСКОЙ
ОТРАСЛИ УКРАИНЫ**

Воронин, А. В. *Проблемы и перспективы развития кондитерской отрасли Украины*. Вестник социально-экономических исследований : сб. науч. трудов / Под ред. М. И. Зверякова (глав. ред.) и др. Одесса : Одесский национальный экономический университет. 2019. № 2-3 (70-71). С. 198–207.

Аннотация. В статье рассмотрены основные проблемы и перспективы развития кондитерской отрасли Украины с целью определения особенностей развития отрасли и будущих перспектив. Установлено, что, несмотря на негативное влияние внешней среды на деятельность предприятий отрасли, некоторые производители улучшили свои позиции на рынке. Основой исследования является комплексный подход к анализу функционирования кондитерской отрасли Украины. В ходе исследования были применены следующие методы: статистико-экономический – при определении тенденций развития кондитерской отрасли Украины в течение 2013–2018 гг.; абстрактно-логический – для обобщения результатов исследований, формулирования перспектив развития рынка кондитерской продукции и формулирование выводов. Осуществлен отраслевой анализ рынка кондитерской продукции. Определены основные конкуренты на внутреннем рынке и доля отечественных производителей сладостей на внутреннем рынке по товарным группам: мучные кондитерские изделия; какао, продукты из него и шоколадные изделия; сахар и сахарные кондитерские изделия. Выявлены новые тенденции в развитии кондитерской отрасли, в частности: расширение производства новых товаров: какао-масло; какао-жир; продуктов с содержанием какао для приготовления напитков; сахарных кондитерских изделий, содержащих плоды, ягоды, орехи, засахаренные, глазурованные или кристаллизованные; рост спроса на органические сладости, преимущественно импортного происхождения. По результатам оценки предложения и спроса на сладости отечественных потребителей установлены перспективные направления развития

предприятий кондитерской отрасли Украины. Определены перспективы продвижения продукции предприятий на внутреннем и внешнем рынках.

Ключевые слова: кондитерская отрасль; объем производства; экспорт; импорт; прибыль.

Anton VORONIN

PhD in Economics, Associate Professor of Entrepreneurship, Corporate and Spatial Economics Department,
Vasyl Stus Donetsk National University, Ukraine, e-mail: a.voronin@donnu.edu.ua,
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8788-9644>

PROBLEMS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF THE CONFECTIONERY INDUSTRY OF UKRAINE

Voronin, A. (2019). *Problems and prospects of development of the confectionery industry of Ukraine*. Ed.: M. Zvieriakov (ed.-in-ch.) and others [Problemy ta perspektyvy rozvytku kondyterskoi haluzi Ukrainy; za red.: M. I. Zvieriakova (gol. red.) ta in.], Socio-economic research bulletin; Visnik social'no-ekonomichnih doslidzen' (ISSN 2313-4569), Odessa National Economic University, Odessa, No. 2-3 (70-71), pp. 198–207.

Abstract. *The article discusses the main problems and prospects of the confectionery industry development of Ukraine with aim of determining the characteristics of industry development and future prospects. It has been established that despite the negative impact of external environment on the industry enterprises activity, some manufacturers have improved their market position. The basis of study is an integrated approach to analysis of the confectionery industry functioning in Ukraine. In the course of study, the following methods were applied: statistical and economic – in trends determining of the confectionery industry development in Ukraine during 2013–2018; abstract-logical – to summarize the results of research, the prospects formation of the confectionery products market development and the formulation of conclusions. The industry analysis of the confectionery products market was carried out. The main competitors in the domestic market and the share of domestic producers of sweets in the domestic market are determined by product groups: flour confectionery; cocoa, its products and chocolate products; sugar and sugar confectionery. New trends in the confectionery industry development were discovered, in particular: expansion of new goods production: cocoa butter; cocoa fat; products containing cocoa for making drinks; sugar confectionery containing fruits, berries, nuts, candied, glazed or crystallized; growing demand for organic sweets, mainly imported. According to the results of the assessment of supply and demand for sweets of domestic consumers, promising directions of the confectionery industry enterprises development in Ukraine were established. The prospects for promoting of enterprises products in the domestic and foreign markets are determined.*

Keywords: confectionery industry; production; export; import; profit.

JEL classification: M210; O140

DOI: [https://doi.org/10.33987/vsed.2-3\(70-71\).2019.198-207](https://doi.org/10.33987/vsed.2-3(70-71).2019.198-207)

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розвиток держави значною мірою залежить від економічного розвитку усіх галузей економіки. Кондитерська галузь України є однією з небагатьох успішних і привабливих галузей вітчизняної економіки. В Україні ринок кондитерських виробів сформувався досить давно. В умовах значного промислового спаду і глибокої економічної кризи, спричиненої здебільшого політичними чинниками, аналіз основних тенденцій, факторів впливу й особливостей роботи небагатьох успішних галузей економіки є особливо актуальним, оскільки саме ці галузі народного господарства наразі забезпечують виживання країни. Даний сегмент характеризується високим рівнем конкуренції й великою кількістю кондитерських компаній, що обумовлює наявність широкого асортименту продукції.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Дослідженням тенденцій та особливостей розвитку кондитерської галузі України присвячено роботи науковців та експертів. У праці Г. Дюкарева та О. Соколовської [1] визначено, що кондитерська галузь за насиченістю і асортиментом наближається до європейських країн, невід'ємною тенденцією розвитку кондитерської галузі є створення продуктів зі зниженою калорійністю. А. Заїнчковський [2] зазначає, що перспективним напрямом розвитку кондитерської галузі України є формування прозорої репутації компаній та торгової марки. Л. Закревська [3] наголошує, що кондитерська галузь має значні резерви задля збільшення експорту, що

підтверджується останніми статистичними даними. У працях Д. Кронінковського [4], І. Мрочко [5], М. Наумова [6], А. Тичинської [6], М. Шашиної [5] зазначається, що основними тенденціями розвитку галузі є збільшення експорту та розширення асортименту продукції.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Політична та економічна криза в Україні за останні роки потребує більш детального аналізу діяльності галузей економіки з метою підвищення ефективності їх діяльності, прибутковості та конкурентоспроможності у майбутньому. Середня рентабельність кондитерського виробництва дорівнює приблизно 15–20%, близько 60% підприємств-респондентів оцінюють власну діяльність на ринку прибутковою, 30% працюють без збитків та 10% підприємств є збитковими [7]. Таким чином, проблеми кондитерської галузі та основних видів її діяльності залишаються невирішеними і потребують подальшого дослідження.

Постановка завдання. Мета статті полягає в аналізі кондитерської галузі України, визначенні її недоліків та тенденцій розвитку, дослідженні позицій українських виробників солодоців на світовому ринку, оцінці сучасного стану, тенденцій та перспектив розвитку вітчизняного ринку кондитерської продукції в умовах організаційно-економічних трансформацій галузі. На основі проведеного аналізу необхідно визначити основні проблеми та можливості для подальшого розвитку галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. У структурі виробництва кондитерських виробів в Україні у натуральному вираженні більше половини (55,3%) займають різні борошняні вироби. Шоколад і продукти з вмістом какао разом складають 23,6%.

Значна частка продукції на кондитерському ринку – українського виробництва (близько 95%), проте імпорт у даному сегменті показує активне зростання. Це пов'язано зі зростанням інтересу українських споживачів до зарубіжних солодоців, які сприймаються як більш якісні.

Конкуренція на внутрішньому ринку солодоців досить велика. У галузі налічується близько 750 компаній. Великим виробникам з часткою ринку в 10% доводиться боротися за увагу покупця з невеликими місцевими операторами і торговими мережами з власними пекарнями [8].

Українці стали витратити на їжу майже вдвічі більше, ніж п'ять років тому – витрати на продовольство виросли на 75%. При цьому 12% всього бюджету віддають за солодоці. Останні декілька років ринок кондитерських виробів в Україні активно розвивається.

Про це свідчить той факт, що українські виробники солодоців традиційно входять до світових топ-рейтингів кондитерів. У 2017 році за результатами світового рейтингу спеціалізованого видання Candy Industry, корпорація Roshen посіла 24-те місце з обсягом чистих продажів у \$800 млн., Konti – \$469 млн, а АВК виявилася на 67-му місці з рівнем чистих продажів у \$275 млн. У лідерах рейтингу – корпорації Mondelez International (2-ге місце) і Nestle (5-те місце), які володіють вітчизняними брендами «Світоч» і «Корона» [9].

За I-й квартал цього року наші співгромадяни загалом витратили на продовольство 63 млрд. грн., повідомляє Держстат України. При цьому найбільше (4,5 млрд. грн.) вони заплатили за солодоці. Смакові переваги українців різняться за віковими категоріями – молодь значною мірою споживає батончики і шоколадки, люди середнього віку та пенсіонери більше люблять борошняну продукцію. Водночас у всіх категоріях споживачів активним попитом користуються цукерки і печиво на вагу.

Згідно з даними Державної служби статистики, виробництво кондитерських виробів в Україні протягом останніх років зменшувалося. Так, згідно з офіційними даними, у період за 2011–2017 р. зниження склало 22,2%.

У період 2011–2016 рр. спостерігалось поступове зниження загального обсягу виробництва хлібобулочних виробів. У січні поточного року загальний обсяг виробництва був більшим, ніж у попередні роки – 109,7 тис. т. (+6% проти січня 2017 р. та +0,6% проти січня 2016 р.) [10].

З 2014 року скорочувалися обсяги споживання і змінювалися переваги покупців, українці обирали дешевші продукти і відмовлялися від шоколаду, переходячи до борошняних та інших більш доступних видів солодкого. Впали й обсяги виробництва, а на території бойових дій закрилися декілька великих виробничих підприємств. Так, фабрики компаній Konti й АВК у 2014 році тимчасово призупинили випуск продукції для українського і світового ринків.

На додаток до цього, зросли ціни на какао-боби на міжнародному ринку через посуху в Кот-Д'івуарі в 2015 році й зростання попиту на них у Китаї, Індії та Саудівській Аравії. Усі ці фактори стали причинами скорочення виробництва [11].

Шоколад є одним з найпопулярніших продуктів після борошняних виробів в Україні. Українці часто вважають, що якість вітчизняної шоколадної продукції на порядок нижче, ніж зарубіжної. Але український шоколад імпортується у більш ніж 50 країн світу, зберігаючи при цьому якість міжнародних стандартів. Крім підвищення курсу долара, нестабільна політична ситуація та військові дії на сході країни також мали негативний вплив на імпорт шоколадної продукції.

Український шоколад відомий далеко за межами нашої країни. Завдяки експортним поставкам, ласувати ним мають можливість жителі більше 50-ти країн. За підсумками 2017 року, у світовому рейтингу кондитерських компаній Candy Industry присутні три представники з України – ROSHEN, Konti і АВК [11].

З 2013 по 2014 рік унаслідок кризи експорт просів майже на 31% і склав 281 000 тонн. Україна втратила головного покупця кондитерських виробів – Росію (48% експорту), й потрібен був час та сили, аби переорієнтуватися на західний ринок і відновити колишні обсяги.

У 2017 році Україна експортувала солодоців на \$404,7 млн., що на 15,6% більше, ніж у 2016 році. Частка РФ стала менше відсотка, а основними споживачами стали такі країни СНД, як Казахстан (13%), Білорусь (12%) і Молдова (7%).

Аналітичний відділ Ради з питань експорту продовольства представив рейтинг топ-експортерів у сегменті кондитерських виробів (рис. 1–3).

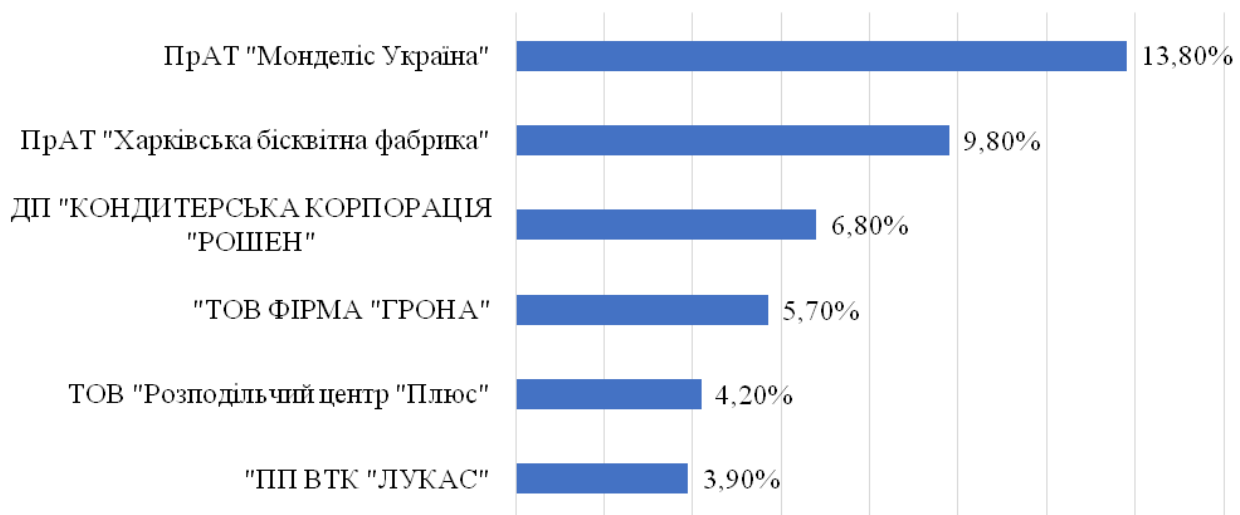

Рис. 1. Головні експортери хлібобулочних виробів у 2018 році [12]

За даними Міністерства економічного розвитку, у I кварталі 2018 року його експорт зріс більш ніж на 30%. Шоколад – найпопулярніший кондитерський продукт у ЄС. Європейець з'їдає близько 5–6 кг шоколаду на рік, українець – лише 2 кг.

Однак наведені дані свідчать не про відсутність популярності солодоців в Україні, а про важку економічну ситуацію: у 2014–2015 роках відбулося різке падіння доходів населення. Намітилися мінімальні поліпшення в 2016 році. Ринок кондитерських виробів України у 2015 році був на 0,1% менше, ніж у 2016-му.

Кондитерські вироби стали однією з основних статей економії витрат. Спад споживання вплинув на обсяги виробництва кондитерських виробів. Але раціональна цінова політика великих виробників надала можливість українцям відновити колишній рівень споживання, за рахунок випуску нових видів продукції за доступними цінами [13; 14].

Тому поставки цього товару до Європи дуже перспективні. У 2018 році до ЄС експортували понад 10 000 тонн.

Рис. 2. Головні експортери кондитерських виробів у 2018 році [12]

Загалом у 2018 році Україна продала за кордон шоколаду на 25% більше, ніж за 2017 рік. Головними покупцями вітчизняних ласощів стали ЄС, Казахстан, США, Білорусь і Азербайджан. До того ж українські виробники вийшли на великі азійські ринки, зокрема, Малайзію.

За перший місяць поточного року українські підприємства експортували близько 5,699 тис. тонн шоколадних виробів на суму близько 14,074 млн. дол. Основними покупцями українських шоколадних виробів виступали Молдова (0,276 тис. т), Казахстан (0,482 тис. т), Білорусія (349 тис. т), Грузія (0,326 тис. т), Азербайджан (0,316 тис. т), Румунія (0,281 тис. т), Болгарія (0,229 тис. т), Польща (0,177 тис. т), Латвія (0,161 тис. т), Ірак (0,145 тис. т).

У 2017 році загальний обсяг експорту шоколадних виробів становив 60,898 тис. т із загальною вартістю 150,113 млн. дол.

Рис. 3. Головні експортери шоколадних виробів у 2018 році [12]

Експортний обсяг перевищує імпортний у 9 разів. Згідно з інформацією Державної митної служби, у січні 2018 р. загальний обсяг імпорту кондитерських виробів склав 0,673 тис. т. із загальною вартістю 2,904 млн. дол. Цей показник (в обсязі) перевищує минулорічний за аналогічний період на 30%, а показник січня 2016 р. – на 0,368 тис. т. Найбільшим постачальником виступає ЄС (262 тис. т).

Тіньове виробництво кондитерських виробів в Україні переважно представлено фізичними особами-підприємцями, які займаються виробництвом печива, тортів і тістечок.

Експорт кондитерських виробів українського виробництва за січень – березень 2019 р. виріс на 9,4% порівняно з аналогічним періодом минулого року.

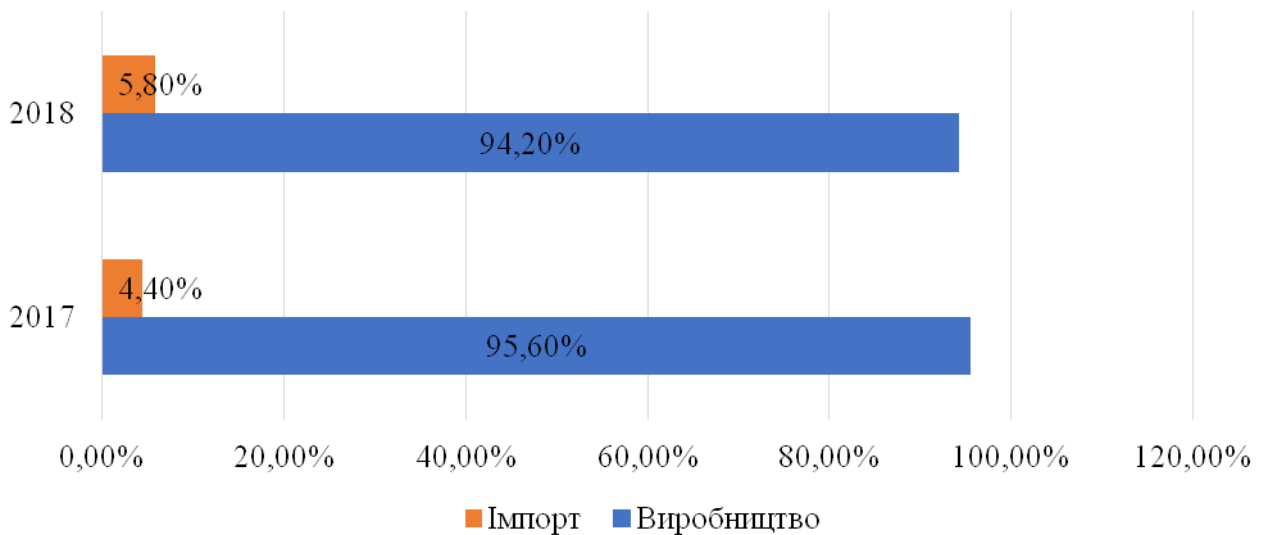

Рис. 4. Частки вітчизняної та імпортованої продукції в структурі ринку України (без урахування тіні) у натуральному вираженні, % (складено автором на основі даних [7])

Згідно з даними Державної служби статистики України, за підсумками трьох місяців 2019 року вітчизняне виробництво кондитерських та хлібобулочних виробів знизилося на 3,9% та 4,5% відповідно, якщо порівнювати з аналогічним періодом 2018 року. У той час як виробництво шоколадних виробів зросло на 0,8%.

Експерти ринку зауважують, що попит на шоколадні вироби в Україні має стабільну позитивну динаміку. Така ситуація не тільки підтримує імпортовані постачання, але й зменшує залишки уже готової продукції. Українські шоколадні вироби демонструють збільшення продажів 47,3 тис. тонн у 2019 році проти 46,9 тис. тонн у січні-березні 2018 року. Причиною такої ситуації є збільшення виробництва цукерок з вмістом алкоголю (+8,9% у січні-березні), шоколаду у брикетах, пластинах чи плитках з додаванням зернових культур (+51,9%), шоколаду у брикетах, пластинах чи плитках з начинкою (+10,3%) та шоколаду й аналогічні вироби з вмістом какао у брикетах, пластинах чи плитках масою більше 2 кг (24,3%).

Також наголошується, що перший квартал 2019 року відзначився зниженням виробництва хлібобулочних виробів (-4,5% проти показника 2018 року). За інформацією керівника Аналітичного відділу UFEB О. Кишук, це відбулося через зниження пропозиції борошна на вітчизняному ринку та зменшення обсягів внутрішнього споживання [15].

На внутрішньому кондитерському ринку продукція з шоколаду займає 28% від його загального обсягу (рис. 5).

У структурі споживання шоколаду в Україні найбільшу частку (30%) займають найдоступніші за ціною вироби з вмістом какао. На другому місці – шоколадні цукерки (24%). Їх купують в основному жінки, частіше керуючись спонтанним бажанням. Тому виробники цукерок прагнуть привернути увагу цієї категорії споживачів не тільки якістю, але і шляхом розміщення реклами та насиченого оформлення упаковки.

Рис. 5. Частка шоколадних виробів на кондитерському ринку України у 2018 р., %
(складено автором на основі даних [7])

2017 рік став початком відновлення виробничих показників шоколадної галузі України. Її подальший розвиток буде залежати від динаміки збільшення доходів населення нашої країни та успішності подальшої реалізації експортного потенціалу на міжнародному ринку. Перспективним для цього є азіатський напрямок, де зосереджена велика кількість потенційних споживачів українського шоколаду, люблячих якісні солодощі в яскравій упаковці [11].

Серед компаній спостерігається жорстка внутрішня конкуренція. Виробники кондитерських виробів в Україні активно борються за місцевий ринок. Це пов'язано з тим, що експорт з 2013 року суттєво скоротився.

Аналіз ринку борошняних кондитерських виробів демонструє, що до 2013 року лідерство утримувала фабрика «Конті». Наразі ж вона поступилася першістю фабриці Roshen. Деяким виробникам криза зіграла на руку: виробник «Бісквіт-Шоколад» (Харків) із часткою ринку 7,9% ринку піднявся на другу позицію з четвертої. Фабрика «Житомирські ласощі» з часткою ринку 2,1% стала десятою в рейтингу українських виробників.

В існуючих умовах кондитери борються за клієнта перевіреним шляхом – зниженням вартості за продукцію. Чим нижче роздрібна ціна, тим більше шансів підвищити частку ринку. Зменшення обсягів імпортової продукції дозволило виробникам перекрити витрати на сировину, яка збільшилася в ціні.

Аналіз ринку кондитерських виробів демонструє, що перспективи розвитку не дуже обнадіюють, але є позитивна динаміка. Нові тенденції в кондитерському виробництві:

- відчутне падіння ввезення імпортованої продукції, збільшення експорту;
- зростання обсягів виробництва печива у 2018 році на 8%;
- зростання обсягів шоколадних виробів на 2%;
- падіння виробництва у сегменті «кондитерські вироби з цукру» на 4,2%;
- падіння шоколадного сегменту на 6,2%.

Приріст експорту на зовнішні ринки виглядає багатообіцяюче. Згідно з оцінками експертів, кондитерський ринок України у найближчі два роки може збільшити експорт у країни Європейського Союзу до \$ 450 млн. [14].

Серед інших напрямків української кондитерської галузі активно розвивається ринок вафель. Незважаючи на високу конкуренцію, наявність великих виробників, представлених у всіх регіонах країни, і високу насиченість продукцією, на ринку є вільні ніші, зокрема, у снековій групі та у групі вафельної продукції для діабетиків із заміниками цукру.

Близько 22% вироблених в Україні вафель експортується. Серед головних споживачів продукту такі країни, як Румунія, Грузія, Казахстан. І якщо до кризи майже третина

продукції поставлялася на ринок РФ, то у 2017 році найбільше вафель Україна поставила на ринок Іраку – 15,6%.

За прогнозом видання National Restaurant News, одним з головних трендів світової кондитерської індустрії найближчим часом стануть веганські частування, збиті кокосові вершки і морозиво, тому українським кондитерським компаніям ще доведеться боротися за внутрішнього споживача з іноземними виробниками солодкого [8].

У структурі ринку кондитерських виробів на сьогодні найбільшу частку складає власне виробництво – це викликано високим рівнем попиту на солодощі серед населення, а також великими обсягами експорту української продукції. На сьогодні ринок кондитерських виробів переживає адаптацію до змінених умов ринку – після закриття ключових експортних напрямків у 2014 році спостерігався пов'язаний загальний спад виробництва – у 2014 році падіння склало 21,4% від попереднього значення. Тим не менш, спостерігається зростання показників кондитерського ринку. Це свідчить про адаптацію українських виробників до нової ринкової кон'юнктури та переорієнтацію експортних напрямків.

У процесі аналізу також було встановлено, що серед сегментів, що виробляються, найбільшу частку займає шоколад та шоколадні вироби, у той час, коли частка цукрових виробів продовжує скорочуватися у відповідь на тенденції в споживанні – зростання моди на здорове харчування та заміну на більш корисні солодощі для організму.

У досліджуваній період також спостерігається зміна специфіки експортного потенціалу кондитерської продукції – якщо на частку Росії припадало більш ніж 2/3 всього українського експорту, то з 2014 року поставки солодощів з України у великих обсягах спостерігалися у сусідні країни Європи, а також інші країни СНД.

Загалом падіння рівня виробництва мало негативний вплив на експортну динаміку, однак, на даний момент спостерігається відновлення колишніх показників.

Під час аналізу постачань в Україну має місце різке зростання показника загального імпорту кондитерських виробів – після уповільнення у 2015 році відмічається зростання за результатами 2018 року.

Тенденції розвитку кондитерського ринку України визначатимуться збільшенням товарного обороту з країнами ЄС, переходом виробничих норм до міжнародних стандартів, а також якісними змінами у структурі споживання.

Висновки і перспективи подальших розробок. Таким чином аналіз ринку дав змогу виявити ключові тенденції та напрямки розвитку ринку кондитерських виробів в Україні та світі, була оцінена ємність ринку та специфіка динаміки виробництва кондитерських виробів у цілому, надана сегментація ринку за основними складовими (цукрові, борошняні й шоколадні вироби); проаналізована динаміка зовнішньої торгівлі на даному ринку, а також виділені ключові тренди у споживанні та лідери у кожному із сегментів кондитерських виробів. Також можна зробити припущення щодо високого потенціалу галузі, що підтверджують позитивні результати економічних суб'єктів навіть в умовах значного економічного спаду. Отримані результати свідчать, що попри негативний стан зовнішнього середовища, підприємства кондитерської галузі мають потенціал розвитку завдяки ефективному менеджменту та іншим внутрішнім конкурентним перевагам.

Для подальшого дослідження доцільно оцінити вплив ризиків внутрішнього та зовнішнього середовища діяльності підприємства на діяльність підприємств кондитерської галузі та розробки механізму подолання підприємницьких ризиків.

Література

1. Дюкарева Г. І., Соколовська О. О. *Стан і тенденції розвитку кондитерської галузі та ринку збивних кондитерських виробів*. Прогресивні техніка та технології харчових виробництв ресторанного господарства і торгівлі. URL: <http://elib.hduht.edu.ua/bitstream/123456789/2958/1/30.pdf> (дата звернення: 17.04.2019).
2. Заинчковский А. А., Новойтенко И. В., Слободян Н. Я. *Тенденции развития кондитерского рынка Украины*. Актуальные проблемы экономики. 2014. № 11. С. 91–98. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2014_11_11 (дата обращения: 18.04.2019).

3. Закревська Л. М. *Сучасний стан та перспективи розвитку експортної політики підприємств кондитерської промисловості України*. Економіка : проблеми теорії та практики : зб. наук. пр. Дніпропетровськ : ДНУ, 2004. С. 752–757.
4. Кроніковський Д. О. *Тенденції кондитерської промисловості України*. Ефективна економіка. 2014. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3460> (дата звернення: 22.04.2019).
5. Шашина М. В., Мрочко І. І. *Аналіз ринку кондитерської продукції в Україні : проблеми та перспективи розвитку*. Сучасні проблеми економіки та підприємництва. 2014. Вип. 13. С. 65–72.
6. Тичинська А. І., Наумова М. А. *Дослідження ринку кондитерських виробів України*. Економіка і управління в умовах глобалізації : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Кривий Ріг, 25 травня 2018 р.). URL: <http://jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/download/4859/4889> (дата звернення: 24.04.2019).
7. *Державна служба статистики України* : сайт. URL: www.ukrstat.gov.ua (дата звернення: 26.04.2019).
8. Соколов О. *Економіка солодоців : що і як споживають українці*. URL: <https://mind.ua/openmind/20187556-ekonomika-solodoshchiv-shcho-i-yak-spozhyvayut-ukrayinci> (дата звернення: 29.04.2019).
9. *The specialized site of the Candy Industry world confectionery market* : website. URL: <http://www.candyindustry.com> (access date: 03.05.2019).
10. *Інформаційно-аналітичний звіт про ринки кондитерських виробів* : сайт. URL: <http://ufexpo.com.ua> (дата звернення: 04.05.2019).
11. *Новий етап солодкого життя : аналіз ринку шоколадних кондитерських виробів в Україні*. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/novuj-etap-sladkoj-zhizni-analiz-rynka-shokoladnyh-konditerskih-izdelij-v-ukraine> (дата звернення: 07.05.2019).
12. *Рейтинг топ-експортерів кондитерської галузі*. URL: <http://www.ukrainian-food.org/uk/post/rejting-top-eksporteriv-konditerskoj-galuzi> (дата звернення: 11.05.2019).
13. *Аналіз ринку шоколадних кондитерських виробів України*. 2018. URL: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-rynka-shokoladnyh-konditerskih-izdelij-ukrainy-2018-god> (дата звернення: 13.05.2019).
14. Тоболін О. *Аналіз ринку кондитерських виробів України : тенденції*. URL: <https://koloro.ua/ua/blog/brending-i-marketing/analiz-rynka-konditerskikh-izdeliy-ukrainy-tendentsii.html> (дата звернення: 15.05.2019).
15. *Мультимедійна платформа іномовлення України «Укрінформ»*: сайт. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2696122-eksport-ukrainskih-konditerskih-virobiv-u-i-kvartali-zris-na-94-eksperti.html> (дата звернення: 17.05.2019).

References

1. Dyukareva, G. I., Sokolovska, O. O. *Status and trend of development of confectionery industry and whipped confectionery market* [Stan i tendentsii rozvytku kondyterskoj haluzi ta rynku zbyvnykh kondyterskykh vyrobiv], Prohresyvni tekhnika ta tekhnolohii kharchovykh vyrobnytstv restorannoho hospodarstva i torhivli, available at: https://scholar.google.com/citations?hl=en&user=DEhISRsAAAAJ&view_op=list_works&authuser=1&sortby=pubdate [in Ukrainian]
2. Zainchkovskiy, A. A., Novoytenko, I. V., Slobodyan, N. Ya. (2014). Trends of the Ukrainian confectionery market development [Tendentsii razvitiya konditerskogo rynku Ukrainy], Aktualnye problemy ekonomiki, No. 11, s. 91–98, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ape_2014_11_11 [in Russian]
3. Zakrevska, L. M. (2004). *The current state and prospects of export policy development of confectionery industry enterprises in Ukraine* [Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku eksportnoi polityky pidpryemstv kondyterskoj promyslovosti Ukrainy], Ekonomika: problemy teorii ta praktyky, DNU, Dnipropetrovsk, s. 752–757 [in Ukrainian]
4. Kronikovskiy, D. O. (2014). *Trends in the confectionery industry of Ukraine* [Tendentsii kondyterskoj promyslovosti Ukrainy], Efektyvna ekonomika, No. 10, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3460> [in Ukrainian]
5. Shashina, M. V., Mrochko, I. I. (2014). *Analysis of the confectionery market in Ukraine: problems and prospects* [Analiz rynku kondyterskoj produktsii v Ukraini: problemy ta perspektyvy rozvytku], Suchasni problemy ekonomiky ta pidpryemstva, Vyp. 13, s. 65–72 [in Ukrainian]
6. Tychynska, A. I., Naumova, M. A. *Market research of confectionery of Ukraine* [Doslidzhennia rynku kondyterskykh vyrobiv Ukrainy], Ekonomika i doslidzhennia v umovakh hlobalizatsii: materialy VII Mizhnar. nauk.-prakt. internet-konf., Kryvyi Rih, 25.05.2018, available at: [206](http://jvestnik-

</div>
<div data-bbox=)

sss.donnu.edu.ua/article/download/4859/4889 [in Ukrainian]

7. *State Statistics Service of Ukraine*: website [Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy: sait], available at: www.ukrstat.gov.ua [in Ukrainian]
8. Sokolov, O. *The economy of sweets: what and how Ukrainians consume* [Ekonomika solodoshchiv: shcho i yak spozhyvaiut ukraintsi], available at: <https://mind.ua/openmind/20187556-ekonomika-solodoshchiv-shcho-i-yak-spozhyvaiut-ukrayinci> [in Ukrainian]
9. *The specialized site of the Candy Industry world confectionery market*: website, available at: <http://www.candyindustry.com>.
10. *Confectionery market information and analysis report* : website [Informatsiino-analitychnyi zvit pro rynky kondyterskykh vyrobiv: sait], available at: <http://ufexpo.com.ua> [in Ukrainian]
11. *The new stage of sweet life: analysis of the chocolate confectionery market in Ukraine*: website [Novyi etap solodkoho zhyttia: analiz rynku shokoladnykh kondyterskykh vyrobiv v Ukraini: sait], available at: <https://pro-consulting.ua/en/pressroom/novyy-etap-sladkoj-zhizni-analiz-rynka-shokoladnyh-konditerskih-izdelij-v-ukraine> [in Ukrainian]
12. *Rating of the top exporters of the confectionery industry*: website [Reitynh top-eksporteriv kondyterskoi haluzi: sait], available at: <http://www.ukrainian-food.org/uk/post/rating-top-eksporteriv-konditerskoi-galuzi> [in Ukrainian]
13. *Chocolate confectionery market analysis of Ukraine (2018)* [Analiz rynku shokoladnykh kondyterskykh vyrobiv Ukrainy], available at: <https://pro-consulting.ua/ua/issledovanie-rynka/analiz-rynka-shokoladnyh-konditerskih-izdelij-ukrainy-2018-god> [in Ukrainian]
14. Tobolin, O. *Analysis of the confectionery market of Ukraine: trends* [Analiz rynku kondyterskykh vyrobiv Ukrainy: tendentsii], available at: <https://koloro.ua/en/blog/brending-i-marketing/analiz-rynka-konditerskikh-izdelij-ukrainy-tendentsii.html> [in Ukrainian]
15. *Multimedia platform of foreign language of Ukraine «Ukrinform»*: website [Multymediina platforma inomovlennia Ukrainy «Ukrinform»: sait], available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2696122-eksport-ukrainskih-konditerskih-virobiv-u-i-kvartali-zris-na-94-eksperti.html> [in Ukrainian]